

Obsah

Abstrakt	8
Abstract	9
Abstraktum	10
1. Diverzita bezdětnosti, jejího výzkumu a jejich společenské reflexe (úvod) (Hana Hašková)	11
1.1 Diverzita bezdětných	12
1.2 Diverzita ve zkoumání bezdětnosti	15
1.3 Diverzita v rámci společenské reflexe bezdětnosti a jejího výzkumu	18
Literatura a zdroje dat	20
2. Zkoumání bezdětnosti, jejího růstu a s ním souvisejících sociodemografických jevů v české společnosti v kontextu zemí střední a východní Evropy (Hana Hašková)	22
2.1 Základní data ve vztahu k bezdětnosti, jejímu růstu a s ním souvisejícím sociodemografickým jevům v české společnosti v kontextu zemí střední a východní Evropy	22
2.2 Odborná diskuse nad bezdětností, jejím růstem a s ním souvisejícími sociodemografickými jevy v české společnosti v kontextu zemí střední a východní Evropy	27
2.2.1 Hlavní dimenze odborné diskuse nad bezdětností, jejím růstem a s ním souvisejícími sociodemografickými jevy v české společnosti v kontextu zemí střední a východní Evropy	27
2.2.1.1 Nové příležitosti a univerzální trend internalizovaných hodnotových změn vs. diferencující externí strukturální bariéry rodičovství	33
2.2.1.2 Demografický přechod vs. demografický šok	34
2.2.1.3 Management populačního poklesu a důraz na individuální volbu vs. kolektivní řešení populačního poklesu opatřeními s přímým či nepřímým dopadem na plodnost	36
2.2.2 Teoretické přístupy ve výzkumu bezdětnosti, jejího růstu a s ním souvisejícími sociodemografickými jevy v zemích střední a východní Evropy	37
2.2.2.1 Teorie individualizace a teorie kulturní změny	37
2.2.2.2 Teorie racionální volby	39
2.2.2.3 Teorie sociální anomie	41
2.2.2.4 Teorie sociálních sítí	42
2.2.2.5 Teorie genderové rovnosti	42

2.3	Identifikace mezer v dosavadním zkoumání bezdětnosti, jejího růstu a s ním souvisejících sociodemografických jevů v české společnosti	50
2.4	Nový design výzkumu bezdětnosti, jejího růstu a s ním souvisejících sociodemografických jevů v české společnosti	51
	Literatura a zdroje dat	54
3.	Demografické ukazatele časování mateřství a bezdětnost žen v evropských zemích (Petra Šalamounová)	59
3.1	Transverzální pohled	60
3.1.1	Časování mateřství	60
3.1.1.1	Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v letech 1960-2000	60
3.1.1.2	Další charakteristiky věku matky při narození prvního dítěte v roce 2000	64
3.1.1.3	Míry plodnosti dětí prvního pořadí v roce 2000	67
3.1.2	Struktura narozených dětí podle pořadí v roce 1960, 1970, 1980, 1990 a 2000	68
3.2	Generační pohled	72
3.2.1	Prvosňatečnost v generaci 1950 a 1965	73
3.2.2	Konečná plodnost generace 1950 a 1965	74
3.3	Bezdětnost žen	75
3.4	Závěr	77
	Literatura a zdroje dat	77
4.	„Childfree_zone“ – celosvětová internetová diskuse bezdětných (Hana Víznerová)	78
4.1	Diskutovaná témata	80
4.1.1	Sobectví a individualistické hodnoty	80
4.1.2	Ne/zodpovědnost	83
4.1.3	Respekt, ne/pochopení a ne/tolerance	84
4.1.4	Rodičovství	85
4.1.5	Gender	88
4.1.6	Partnerské vztahy	89
4.2	Typy dobrovolně bezdětných lidí („childfree“)	91
4.3	Závěr	93
	Literatura a zdroje dat	94
5.	Mediální reflexe bezdětnosti v české společnosti mezi lety 1994-2004 (Lenka Zamykalová)	95
5.1	Mediální obraz biologické bezdětnosti	96
5.1.1	Od „revoluce“ k „evoluci“: nová „přirozenost“ reprodukce	99
5.1.2	„Ženský“ obraz bezdětnosti?	105
5.1.3	Matkou v zastoupení	105
5.1.4	Babičky-matky	109
5.1.5	Vymřeme. Po meči?	113
5.1.6	Zrození podle paragrafů	115
5.1.7	Shrnutí	118

5.2 Mediální obraz nízké plodnosti a porodnosti	119
5.2.1 Od naděje ke skepsi	120
5.2.2 Hodnocení mladé generace	123
5.2.3 Role státu	128
5.2.4 Bezdětnost – problém žen?	131
5.2.5 Nacionální rámování	136
5.2.6 Shrnutí	138
5.3 Závěr	139
Literatura a zdroje dat	141
Shrnutí	145
Summary	148
Zusammenfassung	151